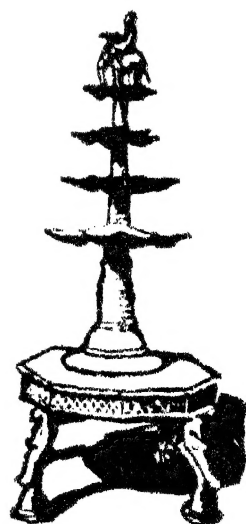

રા સે શ્વ રી

ચન્દ્રકાન્ત મંગળજી શોખા

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૧૮૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રાસેશ્વરી

વિભાગ ૮-:૪

રા સે શ્વ રી

લેખક અને પ્રકાશક

ચંદ્રકાન્ત મંગળજી જોષી

રાજકોટ

પ્રથમાવૃત્તિ
પ્રત ૨૦૦૦
સવત ૧૯૮૬
સને ૧૯૩૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૧૧૮૮૯
૧૧૧૮૮૯

મુદ્રણસ્થાન :
આદિત્યમુદ્રણાલય
રાયખડ : અમદાવાદ
મુદ્રક :
ગબ્બનન વિ. ખાઠક

નિવેદન

મહારા પ્રથમ રાસસંગ્રહ નામે “ રાસમણિ ” ને જહેનો તરફથી ઠીક સત્કાર મળ્યો તેમજ “ રાસમણિ ” પ્રસિદ્ધ થયા બાદ નવા નવા રાસ માટે સ્વજનો તરફથી સતત માગણી અને પ્રેરણાદન મળ્યા કરવાથી, રાસરસિક જહેનોના ચરણે “ રાસેશ્વરી ” બેઠ કરવા શક્તિમાન થયો છું.

સાદી, સરલ, તથા મીઠાશભરી ભાષા, અને સ્પષ્ટ ભાવ-પ્રદર્શન, તેમજ જહેનોની સુરુચિને બંધ બેસતા દાળ માટે કાળજી રાખી છે. “ રાસમણિ ” પ્રમાણે આ સંગ્રહમાં પણ સ્ત્રીજીવનના સુંદર આદર્શોની ફૂલગૂંથણી ગૂંથવા શક્ય પ્રયાસ કર્યો છે. ગૃહ-જીવનમાં આનંદ, કલ્લોલ, સંસ્કાર, સુખ, શાન્તિ, અને સેવા ભાવનાના પમરાટ પમરી રહે એ દષ્ટિબિંદુ આ રાસકાવ્યો રચતાં લક્ષમાં રાખ્યું છે.

આખા સંગ્રહમાં માધુર્ય લાવવા આપેલાં ઉત્તેજનો તથા સૂચનાઓ માટે હું મહારા પૂ. પિતાશ્રીનો પરમ ઉપકૃત છું.

નામદાર લેડી સામ્રાજ્યે અર્પણ સ્વીકારી મહેને આભારી બનાવ્યો છે.

રાજકોટ

}

ચંદ્રકાન્ત મંગળજી ઓઝા.

મુંબઈના ગવર્નર તરીકે નામદાર રા. આ. સર ફ્રેડરીક સાઈક્સ. પી. સી. જી. સી. આઈ. ઇ. પદ્માયા ત્યારથી માનવંતા નામદાર લેડી સાઈક્સે આ દેશની સ્ત્રીકેળવણીની ઉન્નતિ અને વિકાસમાં અગત્યનો ભાગ લેવા માંડ્યો છે; તેથી ઉત્તેજિત થઈ સ્ત્રીશિક્ષણના પ્રદેશમાં ઉપયોગી થાય તેવી આ “રાસેશ્વરી” નામદાર લેડી સાઈક્સને તેઓશ્રીની પરવાનગીથી અર્પણ કરું છું.

લેખક

Respectfully dedicated, by the writer, with permission, to **Her Excellency Lady Sykes** for her great interest in the cause of female education with which Her Excellency has fully identified herself from the time of her arrival in Bombay.

रासेश्वरी

રાસેશ્વરી

રાસ

(આ રાસ રૂડો બચ્ચીબટનો ચોડ, કેમળી મહી વેચવા રે લોલ.)

હળીમળી સહિયર સૌ સંગાય, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ;
ફેરે ખીલી અજવાળી રાત, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ.-
અરધે અંબર ચોઢણી શીર, ધમકે નેવર ધુધરી રે લોલ;
ફૂલોં ચોઢીને હીરનાં ચીર, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ.-
અંબોડલે વેણીનો મધમઘાટ, નેણુલે કાજળ ભરી રે લોલ;
ભાલે ચાંદલિયાનો ઠાઠ, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ.-
ઢેરે હસે એકાવલ હાર, ઠંકણુ ઠાંડે ધરી રે લોલ;
સખિઓ ફૂપ ગુણુના અંબાર, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ.-
ફરતાં ફૂદડી ફરકે ચીર, વસંતની ધનગરી રે લોલ;
મરળી નીતરે આનંદ નીર, રાસ રમવા નીસરી રે લોલ.-
મૃદુકુન્જની ઠાયલ ઠરે ઠલેલોલ, વાગે રૂડી વાંસળી રે લોલ;
મરળાની છલકે છાકમ છોળ, ઝીલે માત ગુર્જરી રે લોલ.-
મીઠડી રમણી ને મીઠડા રાસ, અમી રહે ઝરમરી રે લોલ;
પૂરવા આશ્ર અને અભિલાષ, પધાર્યા રાસેશ્વરી રે લોલ.-

રાસેધરી

સુંદરીઓ

એ પ્રભુનો મારગ પૂછે રાજ, વસ્તો રસ્તો સસ્તો છે.)

અમે માન સરોવર, હંસી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;

અમે કૃષ્ણચંદ્રની બંસી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

ધરણિની ધર્મ ધ્વજાઓ, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;

નંદનવન લલિત લતાઓ, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

જગદંબાની સાહેલી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;

અમ હાસ્યે ચાંદની રેલી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

અમે લક્ષ્મીની લાડીલી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;

રસરમણી રાસ રસીલી, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

અમે કુબેરની કન્યાઓ, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;

સતીઓની આમન્યાઓ, રાજ,

સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

રાસેધરી

અમે ધરોધરાઓ જગની, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;
રસમાળા વિશ્વવિજયની, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—
અમે મલય સમીરણ દહેરો, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ,
મલયે મંગલ નિત રહેરો, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—
અમે પ્રકૃતિની પરિભાષા, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ;
શુભ આશય, શુભ અભિલાષા, રાજ,
સ્વર્ગસદનની સુંદરીઓ—

સાચી જીવન

ખહેનડી

(આજે સ્વપ્નામાં મેં ડાહ્યો કુંગર રેખ્યો જો.)

ખારો મહાસાગર કુંગરો મહમાતો જો,
મધથીય મીઠડી વીરડી મહારી ખહેનડી—
અંધારીઆના ધુમ્મટ ઘેંઘટ ઘેર્યા જો,
દિલ દીપવતી દીવડી મહારી ખહેનડી—
જંગલ ખીહામણું હૈયાને હીળકાવે જો,
રૂડલાં રખોપલાંની રાખડી મહારી ખહેનડી:
અલુમાખ્યા આલ ચોળંગીને જાવા જો,
વાયુની વેગવાન પાંખડી મહારી ખહેનડી—
અંગારા ચોગરદમ ધીજે ધરણિ જો,
અમૃત અંધોળતી છાંયડી મહારી ખહેનડી:
ભવદરીએ કુંગરીઆ મોજાં ઉલળે જો,
ઘસ આશિષ ભરી નાવડી મહારી ખહેનડી—
સ્વારથ સરવરીઆં ઝેર ઝખોજ્યાં જૂલે જો,
સ્નેહની ચંદન તલાવડી મહારી ખહેનડી:
જગત જનુની રૂપ જેજ વિભૂતિ ભાળી જો,
મોંઘેરી માવડી, ખીલ મહારી ખહેનડી—

અમેચલી

સહચરી

(એવા ચાંધી ગુજરાતે ઉત્તર્યાં રે લોલ.)

પાકે માનસરે મોતીડાં કહિ કહિ રે લોલ,

સ્નેહ મોતીનો જ્યાં ન હીસાળ:

મહારા સુખની તલાવડી સહચરી રે લોલ—

એ તો અમૃતવેલ મહારા ઉરની રે લોલ,

એના મધમધતા ગુણના ગુલાળ:

મહારા સુખની તલાવડી સહચરી રે લોલ—

હું તો જીવું ને જીવું નવરંગમાં રે લોલ,

છળક છલકાય અંતર છાળ:

મહારા સુખની તલાવડી સહચરી રે લોલ—

એ તો કામણુ ભરેલી કૌમુદિ રે લોલ,

હું રંકની મોટી મિરાંત:

મહારા સુખની તલાવડી સહચરી રે લોલ—

છળી છાપી સળિની મનોમંદિરે રે લોલ,

પેળી પેળી બનું રળીઆત:

મહારા સુખની તલાવડી સહચરી રે લોલ—

રાસેવરી

મોસાળ

(માલવ્ય ગુંથી લાવ ગુણીઆલ બજારે.)

ભવવગડે નંદનવન દીકું,

ભ્યાં છે કલ્પતરૂ મનમીકું:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

બહાલ અક્ષયપાત્ર વિરાળે,

સદા સ્નેહલ સ્વાગત ગાળે:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

કૂલગુલાબી વસંતની ફેરે,

અન્નપૂર્ણાની કરૂણા મ્હોરે:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

ચિરકાળ ત્યાં કૌમુદિ રેલે,

સુખ સાદ્યબી રેલમછેલે:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

હૃદ્યાં દિલનાં મામા ને મામી,

હોય ત્યાં કરૂ વાતની ખામી?

વહે મંદાકિની મોસાળે—

માશીબાની મનોરમ માયા,

દાદા દાદી તો દેવની છાયા:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

કાહીનૂર સાંપડશે કરોડ,

જગે મોસાળ એક અજોડ:

વહે મંદાકિની મોસાળે—

રાસેધરી

કલ્લોલિની

(ઉભા રહો તો કહું એક વાતડી જિહારીલાલ.)

ચાલી બહાલી ઉજમાળી ઉમંગમાં, કલ્લોલિની;
મીઠાં જળને જૂલાવતી ઉછંગમાં, કલ્લોલિની—
એ તો પર્વત પિતાની કુમારિકા, કલ્લોલિની;
પુણ્યલોમની એ પરિચારિકા કલ્લોલિની—
વનવગડા વીંધીને આવતી, કલ્લોલિની;
સાથે લ્હાણા કલ્યાણના લાવતી, કલ્લોલિની—
એ કાંઠડે મોતી છાળ છલકતી કલ્લોલિની;
અમી આંખડી સદાથે મલકતી, કલ્લોલિની—
પાય પાવન જ્યાં પ્રેમે ધર્યાં, કલ્લોલિની;
સુખ ભંડાર ત્યાં અભરે ભર્યાં, કલ્લોલિની—
પતિ દેવનાં નિમંત્રણ આવિયાં, કલ્લોલિની;
બહાલ વેણુલાં મસ્તકે ચરાવિયાં, કલ્લોલિની—
એનો સાગર સાહ્યો યેલી રહ્યો, કલ્લોલિની;
એના દિલરાના દારને ખોલી રહ્યો, કલ્લોલિની—
અણુમાંથી વિરાટમાં ભળી ગઈ, કલ્લોલિની;
દ્વૈતમાંથી અદ્વૈતમાં મળી ગઈ, કલ્લોલિની—
અમીમીઠડા અલેહ જગે જામશે, કલ્લોલિની;
સ્વર્ગ સુખડાં સંસારો જનો પામશે, કલ્લોલિની—

રાસેધરી

દેવગંગા

(હાવાં નહિ જાઉં મહી વેચવા રે લોહ-એ હાજ.)

દેવોએ દેવ ગંગા મોકલ્યાં હો રાજ,

ઉજાળવા જગચોક :

મંદાકિની હો રાજ,

આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

ઉતર્યા ઉમંગથી ભાગીરથી હો રાજ,

મૂકી ગગનનો ગોળ :

મંદાકિની હો રાજ,

આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

કલ્યાણ કાંઠે ક્યારડા હો રાજ,

ક્યારે ક્યારે કલ્પવેલ :

મંદાકિની હો રાજ,

આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

વેલે વેલે તે દિવ્ય પાંખીડાં હો રાજ,

રસની જમાવે રેલ :

મંદાકિની હો રાજ,

આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

અમૃતનીર પીતાં ઉછર્યા હો રાજ,

પંખેડના પરિવાર :

મંદાકિની હો રાજ,

આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

આવો પીયૂષ પીવા પ્રેમથી હો રાજ,
 સહુને સરખા સત્કારઃ
     મંદાકિની હો રાજ,
     આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—
 ગંગાજી બહે ઘર આંગણે હો રાજ,
 ઝીલો ઝીલો રસધારઃ
     મંદાકિની હો રાજ,
     આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—
 અમૃત જીવન જીવને હો રાજ,
 ભરો અમૃતથી સંસારઃ
     મંદાકિની હો રાજ,
     આવ્યાં તે મૃત્યુલોકમાં હો રાજ—

સસેધરી

બાલકૂલ ખીલોને

(હો રસખાલ ! ઝીલોને—એ દાળ.)

ખીલો ખીલોને રસભરપૂર, હો બાલકૂલ ! ખીલોને;
ઝીલો ઝીલોને જીવનનૂર, હો બાલકૂલ ! ઝીલોને—

(સાખી)

આલ મિનારે મલપતી, ઉપા સજી નવરંગ;
નવીન ચેતન ચમકતી, સ્થળ સ્થળ છે ઉછરંગ.

હો બાલકૂલ ! ખીલોને—

(સાખી)

જીવન બેઠેણુ વહી રહ્યું, નિર્મળ શીતળ નીર;
વાયુ વાય ધીમે મીઠો, હવે ઉછળે તીર.

હો બાલકૂલ ! ખીલોને—

(સાખી)

પ્રવાહ વધશે પાધરો, વધશે જગજગલ;
ધજશે ધોમ પ્રભળતા, આગળ ઉપર બાળ !

હો બાલકૂલ ! ખીલોને—

(સાખી)

મોજાં મોટાં આવશે, આશ્રમશે સુખચંદ;
હજી અવસર છે મહાલવા, મહાણીદયો આનંદ.

હો બાલકૂલ ! ખીલોને—

રાસેધરી

આશાનો માંડવો

(હીંચ.)

આશાનો માંડવડો મ્હેક મ્હેક મ્હેકતો,
સ્નેહ અમર વેલડી છાઈ રે:
વિરલ વિકાસે મ્હોરતો ફોરતો,
નિત્યે વસંતની વધાઈ રે—
ગોટમગોટ યુગ્મ વેરતો દશે દિશે,
ઉરછાળ ફૂલડે છલકે રે:—
મોળાં માનવની મોળપ મોડતો,
મીઠપ મનુકુળે મલકે રે—
મંડપે ઇશના મંગલ વાયક,
મંડપે બ્રહ્મબોલ ગાળે રે:
ઘેર ઘટાએ ઘટાએથી ફૂટતા,
રસના ફૂવારા રાળે રે—
સ્મરણે સુખદાઈ સંપડાવતો સોહામણા,
ઠલપના તરંગે મ્હલાવતો રે:
ઠાળને કેળવેલ, પોષેલ, કોડામણા,
મીઠા મનોરથો ફળાવતો રે—
હૈયા ધારણ મ્હારો આશાનો માંડવો,
જીવન આલંબન સાચું રે:
આળ પંપાળ અળગી કરી અંતરે,
અમર આશાએ રાચું રે—

મહારી વાડીમાં

હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, યાલે ઠલાધર મારલો;
 બેસી હેયાના મોઘેરે તાજ, ડાલે ઠલાધર મારલો—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, મહેકે ચંપો ને ઢેવડો;
 હારે હેયા હાંડીમાં હો રાજ, દેવી પ્રકાશે દીવડો—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, પુલડાંની ફેરમ ફેરતી;
 હારે મીઠાં જીવનની હો રાજ, મીઠાશ મીઠડી મહોરતી—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, ખીલે છે પ્રેમજી પોયણાં;
 હારે સ્નેહસરવરિયે હો રાજ, ખીલે છે દુહાં દિલડાં—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, ખેલે રસિક રાજહંસલો;
 હારે ઝરમર ઝરમર હો રાજ, મોતીડે વરસે મેવલો—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, ખુલ્લુખુલ્લાં ગીતડાં ગાજતાં;
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, કોયલ કુન્જે ખીરાજતાં—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, સો સો કુવારા કૂટતાં;
 હારે સ્નેહસરિતાના હો રાજ, નીર કદિય ન જૂટતાં—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, ચમકે છે ચાંદલો ચાંદની;
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, રેલે પ્રભા રવિરાજની—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, હીંચે છે હેમનો હીંચકો,
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, વીંઝે છે ચંદન વીંઝણો—
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, આનંદ છાળો ઉછાળીએ;
 હારે મહારી વાડીમાં હો રાજ, રસને માંડવડે મહાલીએ—

મહારી વાડીમાં

મહારી વાડીમાં કોણ કોણ બોલે ?
 કાચલ બોલે ને મોરલા ડાલે—
 મહારી વાડીમાં કોણ કોણ ખેલે ?
 પોપટ ખેલે દ્રાક્ષની વેલે—
 મહારી વાડીમાં કોણ કોણ રમતું ?
 બુલબુલ ગાતું સહુને ગમતું—
 મહારી વાડીમાં શું શું ખીલે ?
 મોગરો, ચંપો, ફૂલ રસીલે—
 મહારી વાડીમાં શેની ધારા ?
 ઉડે ચોગરદમ રસના કુવારા—
 મહારી વાડીમાં ઉબસ શેના ?
 સુરજ ચાંદાનાં તેજ મળેનાં—
 મહારી વાડીમાં વીંઝણો શેનો ?
 પવનનો પંખો શીતળ ખેડેનો !—
 મહારી વાડીમાં સોરમ શેની ?
 ફૂલની ફારમ મીઠી ખેડેની !—
 મહારી વાડીમાં હબરી ગોટા,
 ઝેના જગતમાં જડે ન નોટા—
 મહારી વાડીમાં ફૂલહાર ફારે;
 મજરા ને તોરા, વેણી, મહારે—
 મહારી વાડીમાં ફૂલના શણગારો;
 હરજે સહિયર ! હેયે ખારો—

કૂલછાબડી

(લઘ માથે મહુકડી મહિયારી સવેં ટોળે મળી)

લઘ માથે કૂલછાબડી, ચાલી લટકે જગમાલણી;

છલકે રનેહની તલાવડી, ચાલી ચટકે જગમાલણી;

ગોરી માલણુ ગોરાં ગોરાં કૂલ ફેરતાં;

અમૃત ભરેલ એની આંખડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

પુલડે પુલડે દેવ દેવીની દિવ્યતા;

પીયૂષ પૂરેલ પુણ્યપાંખડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

ચમકે છે ચાંદની મલકે રસમેહુલા,

અમૃતની વરસે ઝડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

અમરોના બાગથી ઉતરી જગમાલણી;

લીધી આ લોકની વાટડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

પાય ઝાંઝર એના ઘર ઘર ઝમકતા;

ફૂડી માલણુ, ફૂડી રાતડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

કૂલની ત્રમઝટ પડે, અર્પે જગમાલણી;

અમર કૂલની અમર રાખડી, કૂલછાબડી,

લઘ માથે કૂલછાબડી—

શસેધરી

અબોલડા

(રોના લીધા મ્હારા શ્યામ અબોલડા રોના લીધા રે)

શાને તે કોયલ ખેના !

અબોલડા શાને લીધા રે ?

મૂકીને ગીત મજેનાં ?

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

આંખે તે મ્હોર આવ્યા લુંખે ને ઝુંખે,

મજ્જરીના રસ અણુપીધારે:

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

ખીલી વસંત ખીલ્યા વગડા ને વાડિયો,

ત્હારી વાંસળીના સુર અણુવીધ્યા રે:

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

કોણ વસંતનાં વધામણાં વધાવે,

સ્વાગત કોઇએ ન લીધા રે !

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

આવડાં તે રૂસણાં શિદ્ધને લીધાં,

કડવાં તે વેણુ કોણે કીધાં રે ?

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

કોણે ટપાર્યાં ? મ્હેણલાં માર્યાં ?

કોણે તે ફૂલવી લીધાં રે ?

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

સુની વસંત સુના બાગબગીચા,

આવો ગળવવા સીધાં રે:

અબોલડા શાને લીધા રે ?—

રાસેધરી

ભાઇબીજ

(ભવસાગર ગાળે.)

ફમજુમ કરતી ને રનેહ સોહાતી,
મરકલડાં મલકાતી રે:
ભાઇબીજ પધારી—

કુંકુમ પગલે ને ડોલર ડગલે,
અમૃતકણિકાને ઢગલે રે:
ભાઇબીજ પધારી—

સુમન સુવાસે, મરંદ મીઠાશે,
ઉજળી ઉપાના ઉજાશે રે:
ભાઇબીજ પધારી—

એકીટશે જેની વાટડી ભાળી,
વરધો વરસભર ગાળી રે:
ભાઇબીજ પધારી—

ઝહેનીને મન જે અમીથી રસાળી,
આવી ઘડી તે રૂપાળી રે:
ભાઇબીજ પધારી—

મીટડી માંડું ત્યાં દારે નિહાળ્યો,
મલપતો માડી જાયો રે:
ભાઇબીજ પધારી—

મીઠડા લેતાં મહેશ્વર ત્રૂઠયા,
દશેદશ ટચકા કૂટયા રે:
ભાઇબીજ પધારી—

રાસોધરી

આશિષ ગંગોદક ઉભરાણાં,
પ્રેમતરંગે તણાણાં રેઃ
ભાઇળીજ પધારી—

રક્ષાના સૂત્રે જગદ્ગરી સાધ્યાં,
ઠાંડે અમરલેખ બાંધ્યા રેઃ
ભાઇળીજ પધારી—

મહિયરનો મહિપત મોંઘેરો;
ફૂળ દીવલડો ભલેરો રેઃ
ભાઇળીજ પધારી—

શત શરદોત્સવ માણો અનેરો,
પથે પ્રભુ ફૂલ વેરો રેઃ
ભાઇળીજ પધારી—

રાસેશ્વરી

કાગણુ

(ભવસાગર ગાળે.)

કાગણુથી સખિ ! આંગણુ ઝોપ્યાં,
રનેહનાં ધીજને રોપ્યાં રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

રસની ઉડાડતો રેલમછેલો,
રસિક હૃદયમાં વસેલો રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

મીઠપ ફૂડપનો મહારાયા,
સંગતે સુખ સવાયાં રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

લાલી ગુખાળી ભરે લટકાળી,
વદને ઉપા ઉજમાળી રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

મંદ સમીરણુ સરસર સરતો,
ધરધર નવરંગ ભરતો રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

કોકિલ ફૂળે આમ્રનિકુમ્ભે,
મધુકર પુલડે ગુમ્ફે રે:
સખિ ! કાગણુ કાઢ્યો—

રાસેન્દ્ર

નાચે ઠળા ઠરી નમણા ઠલાપી,
ઉભાણી સ્થળ સ્થળ બ્યાપી રે:
સખિ ! કાગણ કાલ્યો—

સેવળે, સહળે, વધળે સુપથે,
બહાલપ વરળે વસન્તે રે:
સખિ ! કાગણ કાલ્યો—

હૈયાની હીણપદને રોળીચોળી,
ઠરળે દુઃશીલની હોળી રે:
સખિ ! કાગણ કાલ્યો—

સસીધરી

વસંતને વધામણે

(રૂપલા રાતલડીમાં ઉધડે ઉરના પારણાં હો ખડેન !)

સખિ ! ચાલો જઈએ વસંતને વધામણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

સખિ ! ચાલો ઝૂલીએ રસ પારણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

(સાખી)

ખીલ્યાં વન ને વાટિકા, આંખે આબ્યા મહોર;

ધીર સમીરે ધમકતી, ચોગરહમ ફૂલફેર.

સખિ ! ઉલો વસંતરાજ ગૂહપારણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

સખિ ! ચાલો ઝૂલીએ રસપારણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

(સાખી)

મોર ઠળાએ રાચતા, નાચે ઢળતી ઢલ;

પંખેડ કલ્લોલતાં, રસની રેલમહેલ.

સખિ ! ચાલો જઈએ વસંતને વધામણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

સખિ ! ચાલો ઝૂલીએ રસપારણે હો ખડેન !

ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

રાસેશ્વરી

(સાખી)

હર્ષ છવાયો સામટો, ઉલટયાં આનંદ પૂર,
જીવનમાં વહે રમ્યતા, મોંઘી મિષ્ટ મધુર.
સખિ ! ચાલો જઈએ વસંતને વારણે હો ખડેન !
ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !
સખિ ! ચાલો જૂલીએ રસપારણે હો ખડેન !
ગુર્જરી આંગણે હો ખડેન !

રાસેશ્વરી

વર્ષા

(વનમાં ભાલે ઝીણા મોર, કોયલ રાણી કિલોલ ઠરે રે લોલ.)

વનમાં ગળકે ગરવા મોર,
પડધા કુન્ને પડે રે લોલ:

વાદળ છાયાં છે ઘનઘોર,
મેહુલો ગડગડે રે લોલ—

આંખે કોયલના કલ્લોલ,
આંગણે છાળો ઉડે રે લોલ:

વરસે મેઘ મીઠો અણુમોલ,
ધરતી જળે ખુડે રે લોલ—

આલે વીજળીના ચમકાર,
ઝળક અજવાળાં ઝગે રે લોલ:

નીતરે ગગનથી રસધાર,
નવાણુ ભર્યાં શગે રે લોલ—

ટપકે ટપટપ નેવે નીર,
બાણે મોતી ઝરે રે લોલ:

ધરાએ ઓઢયાં લીલાં ચીર,
નિરખી નેણાં ઠરે રે લોલ—

હિમચ્યાં વાદળ દૂઝ્યાં આભ,
વર્ષા ખૂબ ખીલી રે લોલ:

અન્ન ને જળના અદકા લાભ,
જનતા રહી ઝીલી રે લોલ—

રાસેશ્વરી

વીજલડી

(જો મણુનો મારગ પૂછો જહેન, વસ્તો રસ્તો સસ્તો છે.)

ચમકારા ચમકી ખોટા જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !

ઠરી આભે ક્ષણિક લીસોટા જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !—

અણુકલ્યા અક્ષર કેરી જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !

શું ચળતી ચિતને ચોરી જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !—

ધડી વાદળદળને વીંધી જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !

જગઆંગણુ આવે સીધી જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !—

અંધાર પીછોડી ઓઢે જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !

ધડી જગે ધડીમાં પોઢે જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !—

છતી અછતી પળમાં થાતી જહેન !

વ્યોમવિલાસી વીજલડી !

રાસેધરી

સંતાકુકડી શું રમાતી ? જહેન !
    ઁયોમવિલાસી વીજલડી !—
તું મેઘ મહીપની ક્રતિ જહેન !
    ઁયોમવિલાસી વીજલડી !
વર્ષાની વિરલ વિભૂતિ જહેન !
    ઁયોમવિલાસી વીજલડી !—

સમીક્ષા

પુનમ ચાંદલો

(વહેલા આવજો હો લાલ-એ ઢાળ)

પુનમ ચાંદલો, હો રાજ,
આલ અગાશીએ ઉગ્યો:
સાથે ચાંદની, હો રાજ,
શેલા શી બની, હો રાજ—

પુનમ ચાંદલો, હો રાજ,
દીવડો આકાશી એ ઉગ્યો:
ઘોળ્યાં ગગનને, હો રાજ,
વાડી વનને, હો રાજ—

પુનમ ચાંદલો, હો રાજ,
ગગનના ગરવા ગોખે ઉગ્યો:
ધરણને ઘોળતો, હો રાજ,
અમી અંધોળતો, હો રાજ—

પુનમ ચાંદલો, હો રાજ,
અમકતો અંદન ચોકે ઉગ્યો:
હેયાં ઠારતો, હો રાજ,
મુખડાં સારતો, હો રાજ—

પ્રેમલ ચાંદલો, હો રાજ,
માનવ મનમંદિરિયામાં ઉગ્યો:

રાસેધરી

ધર ધર ચાંદની, હો રાજ,
શેષા શી બની હો રાજ—
સ્નેહલ ચાંદલો, હો રાજ,
ઉછળતો દિલ દરિયામાં ઉગ્યોઃ
છલકે પ્રીતડી, હો રાજ,
અમીથી મીઠડી, હો રાજ—

રાસેધરી

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી

(આવેલ આશાભર્યા—એ ઢાળ)

દેવના ધામથી આવ્યા શશિ

ખૂલ્યા રસમંદિરના દ્વાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

અંબર રૂપેરી ધરાએ ધર્યા

થયા અજવાળાં ઝોકાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

અધળીડયાં ચાંદનીએ ખોલ્યાં લોચનિયાં

વરસે અમૃત ધાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

ફૂલવાડીએ ફૂલ ફેરી રહ્યાં

ખીલી પોયણી અપરંપારે રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

માનવી મનડાં મ્હોરી રહ્યાં

ઉડયાં અંતરનાં અંધાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

રસરાણી શરદની પૂર્ણિમા

શા શોભીતા સજે શણગાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

દિલેદિલમાં વસે ચાંદની

બનો ઉજળા જીવન વ્યવહાર રે:

પૂર્ણિમા અઢળક ઢળી—

સામેથી

ચાંદની

(૬૪ અંકવરણી ઉપા ઉધડી—ઓ હાથ)

ઉંચેરા આભ મિનારે રે,
ફૂલવાડી કેરા ક્યારે રે;
મને મોહવતા મલકારે રે,
મલકાતી ખીલી રસીલી ચાંદની—

સર સરિતાઓના તીરે રે,
ઉભરાતા સાગર નીરે રે;
લીલેરાં ધરતિ તીરે રે,
અણુમોલી ખીલી રસીલી ચાંદની—

ફેરેરી વાડી વનમાં રે,
દુધમલિયાં બાળક તનમાં રે;
સહુ જનના તનમાં મનમાં રે,
અલબેલી ખીલી રસીલી ચાંદની—

આંગણુલે, ગૃહના ગોખે રે,
ચળકંતા ચંદન ચોકે રે,
અજવાળાં કેરા થોકે રે,
મનગમતી ખીલી રસીલી ચાંદની—

મદૂલિ, મંદિરના દ્વારે રે,
સુખ શાન્તિને અવતારે રે;

રાસેશરી

રસ રાસ મીઠા લલકારે રે,
શુભ્રગરવી ખીલી રસીલી ચાંદની—
અમૃત કુવારા શીળા રે,
મલયાનિલ વહેતા ધીરા રે;
પોઢયા પારણિયે વીરા રે,
અમી ઝરતી ખીલી રસીલી ચાંદની—

રાસેધરી

વાદળીને વિનતિ

(ચકલી ત્હારા ખેતરમાં મેં ઝીંજવો વાગ્યો)

ઁયોમ વિહારિણી વાદળી ! સ્નેહ સરવર ભરતી;
ચાલી કયાં આમ ઉતાવળી, લલી ભીંજવી ધરતી ?—
આવ અગાશીએ ખેસવા, નાખું બાજેઠ ખડેની !
ત્હારા જેવી મ્હારી માવડી, ંહાલો ંહાલપ ભીની—
હેત હજી એનું હોઠમાં, દૂધ દાંતમાં બાણે;
ખોળલે ખેલતી ખંતથી, હજી કાલને ંહાણે—
પીયરનાં પ્રેમખંધનો, બાળ ખેલણું છોડી;
સાસરવાસે હંકારતી, લાવી જીવન હોડી—
સાસુજી સ્નેહ સોહામણા, માતા જેવાં જ મીઠાં;
તાત સરીખા સાસરે, મ્હારા સસરાજી દીઠા—
સલુણો સુકાની સાહ્યખો, મ્હારું નાવડું દોરે;
ગૃહના ગુલઝારે પ્રેમની, શીળી ફેરમ ફેરે—
દુઃખ નથી કશી વાતથી, સુખ સ્નેહ સવાયાં;
ત્હોય વિસારી ન વિસરે, મીઠી મહિયર માયા—
પ્રેમનાં પૂર વહી રહ્યાં, નથી ઉણપ કાંઈ;
પિયરનાં સ્મરણો રહે, ત્હોયે અંતર છાઈ—
હેમહિંડોજે હીંચવા, મ્હારાં અંતર વેલાં;
માતાને કહેજે મીઠડી ! તેડાં મોકલે ંહેલાં—

રાસેધરી

મલકાતો આવે મોરલો

(છલકાતું આવે બેડલું-એ ઢાળ)

મલકાતો આવે મોરલો,

લચકાતી આવે ઢેલ:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

કંઈ આભ તણા ઓવારેથી મલકાતો આવે મેહુલો,

રેલાતી રસની રેલ:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

શણુગાર સજી સોહાગી રે મલકાતી આવે માનુની,

છલકાતી આવે હેલ:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

બીંબતું હરખે હેયું રે બીંબતું બીતર ભાવથી,

ઉભરાતું ઉર અલબેલ:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

બીંબતી અંબર ઓઢણી બીંબતો સેંચો સોઘલો,

ટપટપ ટપકે ધીમી ધાર:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

સ્નેહામૃત ઠેરી છલકે રે છલકાતું જીવન બેડલું,

રસ ઝીલો ઝીલણુદાર:

રે મલકાતો આવે મોરલો—

રાસેચરી

રઢીઆળી રાત

(રાજ લોકાં ચોતી ને હીર રોચિયું ને મળતો.)

ઉગમ્યા રસેશ ખીલી રસરાતડી,
ભરી અણુલખ ભાવે છાતડી રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
હેયું હેલે ચડયું રહે નહિ હાથમાં,
રાખું માંડ માંડ આશાની આથમાં રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
પાંપણો ઉભાગરે પોપચે ચોંટી,
કરે નીંદરડી કારમી કસોટી રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
ચાંદરણાં રૂપલાં ચડયાં નભચોકમાં,
ઉગ્યા પ્રેમચંદ્ર અંતર ગોખમાં રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
ઝોરડે એકાકી ભાળું બહાલમની વાટડી,
ઉર થરથે નવ, વાધે રાતડી રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
ખારણે સમીર કરે નોખનોખ નોરાં,
ભણે પિયુ અંગુલિ ટકોરા રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—
મનને મૂંઝાવતી મૂંઝવણ મીઠડી,
આજેય અંતરે સ્મૃતિ જડી રે:

રઢીઆળી રાત મહારા હૃદયામાં હીંચતી—

રાસેશરી

પીયરનો પોપટ

(આધવજી સદિયો કહેલે સ્થામને)

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે,
મધ મીઠડલા બહાલા લાગે વેણુ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

ડાલરિયો ડાલતો આવ્યો આંગણે,
મલપતો લાગે અઢળક સુખ દેણુ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

લાવ્યો મહિયરનાં એ સ્મરણાં મીઠડાં,
સ્નેહ ભરેલા લાવ્યો કૂલના થાળ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

માતાની આશિષની લાવ્યો રાખડી,
પ્રીત પ્રસાદી આપુજીની રસાળ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

બહેનીનાં લાવ્યો રસ ઝરણાં હેતનાં,
ભાલલડીના ભાવ તણા ભંડાર ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

બાલપણનાં લાવ્યો મધુરાં સોણલાં,
બહેનપણીની જગવી ઉરમાં યાદ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

લાવ્યો ફારમ મહિયરના કૂલ બાગની,
લાવ્યો લાવ્યો બહાલપના વરસાદ ને:

પીયરનો પોપટડો બોલે બારણે—

રાસેન્દ્રો

પુત્ર જન્મ

(રાજ લીલાં મોતીને હીર દોરિયું ને મળેના.)

આજ મોતીડે વરસ્યો મેહુલો,
જીવન દીવડો આજ પ્રગટ્યો લલો રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

કહાન કુંવર જૂલે પારણે,
આજ રત્નાગર રેલ્યો મ્હારે આંગણે રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

અમર બિરદો બોલાય મ્હારે બારણે,
બાળપુણ્ય પર જાય સહુ વારણે રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

આજ આનંદની અવધિ થઈ,
નહિ ઓછપ કેઈ વાતની રહી રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

હૈયાં મ્હારાં ભર્યાં મલયાનિલે,
નવ પોરસ સમાય દિલે દિલે રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

ખીલી આંદની કળા તે સોળે સોળમાં,
હડું હીંચે છે હર્ષના હિંડોળમાં રે:
કહાન કુંવર જૂલે પારણે—

રાસેશ્વરી

મહાઈ પ્રાણપુષ્પ સો વસંત મહોરને,
જીવન સોરમ જગમાં ફેરને રેઃ
કહાન કુંવર ગૂલે પારણે—

ફડાં કરને રખોપલાં જગદ્ધરી,
ચાચું અંખિકા ! પાલવ પાથરી રેઃ
કહાન કુંવર ગૂલે પારણે—

રાસેશ્વરી

મહારૂં ફૂલ

(ભો મથુનો મારગ પૂછો જહેન, વસ્તો રસ્તો સસ્તો છે.)

ફૂલ મહારૂં ફોરમ ફોરે જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :

મધમધતું નિશદિન મહોરે જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :—

એ આઁયું નંદનવનથી જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :

ખડુ ંહાલું છે ત્રિભૂવનથી જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :—

ફૂલઢડે રમે રસરાતાં જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :

જગત્રાતા ને જગમાતા જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :—

ત્રમઝટ ફૂલડાંની બોલે જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :

એક પુષ્પ પડયું મુજ ખોળે જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :—

દિલ દેખત મહારૂં મોઢું જહેન !

જીવન પેરે જાળવતી :

સસેશ્વરી

ઉરમાળામાં મહે પ્રોયું ખડેન !

જીવન પેરે જાળવતી:—

પ્રિયતમની પ્રેમ પ્રસાદી ખડેન !

જીવન પેરે જાળવતી:

પ્રભુ ભેટ, પ્રણયની યાદી ખડેન !

જીવન પેરે જાળવતી:—

રાજહંસ

(હાંરે કોઇ માધવ ક્યો માધવ ક્યો—એ હાળ.)

રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો,
હાંરે જગતભરમાં એવો ન ધીજો દીઠો:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

હાંરે મહારા માનસરે રમનારો,
મ્નેહ મોતીડાંને ચરનારો:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

હાંરે એના ઉડણાં આભને આરે,
એનાં ખેસણાં હેયાને ક્યારે:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

હાંરે એનાં ખેલણાં અંતર ઠારે,
આળ્યો દેવદૂત મહારે દારે:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

હાંરે એનાં વેણુલાં બહાલપ ઘેલાં,
એનાં નેણુલાં અમૃત ભરેલાં:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

હાંરે લઈ વારણાં વીરનાં બહાલે,
અમર ચાંદલો ચોડું બાલે:
રાજહંસ મહારો મીઠો મહારો મીઠો:—

રાસેધરી

બાલુડી

(ભવ સાગર ગાળે.)

પુલડાં ભરી કૂલછાબડી છલકે,
બાલુડી નિર્મળ મલકે રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

કાલુડે બોલડે મોતી વેરાતાં,
વેણુ અમી દહેરાતાં રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

એઠજ મરકલડે મન મોહે,
મરક મરક મુખ સોહે રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

ભવ્ય કપાળે ટીલડી ટમકે,
લોચને ચાંદની ચમકે રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

દ્વંધલા દાંતે હીરાઠણિ હારે,
તરવરે વારે વારે રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

પગમાં ગાંઝરીઆં, ઠંઠણુ કાંડે,
કુંકુમ પગલી માંડે રે:
કૂલછાબડી છલકે:—

રાસેશ્વરી

બાલુડી રમત રમે રઢીઆળી,
ફૂઢડી ફરે પાડે તાળી રે:

ફૂલછાબડી છલકે:—

સુંદર સેંથી, ટીચુકડી વેણી,
ઝોઢણી ઝોઢે મળેની રે:

ફૂલછાબડી છલકે:—

હીંચાળે હોંસે, હસી હસી ંહાલા
વીરને ગાતી હાલાં રે:

ફૂલછાબડી છલકે:—

સામેશરી

નાવણુ

(એવા ગાંધી ગુજરાતે ઉતર્યા રે)

મીઠું માનસર મંદમંદ મલપતું રે,
ત્રાંબાકુંડી છલબલ છલકાયઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

ધવલ દૂધને દૂધમલ્લ બાળુડો રે,
એનાં મૂલ્યાં ન મૂલ્ય મૂલ્યાયઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

આફ અંકનના બાળેઠ બેસણાં રે,
અમર વેલી સમાન અંગ વેલઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

કપૂર કસ્તૂરી, કેસર કેળવ્યાં રે,
મહેકે શીળી સોરમ અલબેલઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

સ્નેહ ચાંદનીનાં અમૃત ઠાલવ્યાં રે,
પ્રેમ દિનમણિના દિવ્ય પ્રકાશઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

પોખ્યા જીવનના આશ અભિલાષને રે,
માંહિ પૂર્યાં મોંઘેરા ઉલ્લાસઃ
ઠહાન કુંવરને નાવણુ દૂધનાં રે—

રાસેધરી

આરે દિશમાં પાયા આર પાટના રે,
 કરે રક્ષા આરે દિગ્પાલ:
 કહાન કુંવરને નાવણુ દ્ધનનાં રે—
 હું તો હોંસે હોંસે અંધોળતી રે,
 મહારાં ઉભરાય ઉરનાં બહાલ:
 કહાન કુંવરને નાવણુ દ્ધનનાં રે—
 કેધે સીંચી ફૂલેલ તેલ ધમકતાં રે,
 ભાલે ટીલડી ચોડી ચિત્તચોર:
 કહાન કુંવરને નાવણુ દ્ધનનાં રે—
 લઉં મીઠડાં, અખંડ તપો આંગણે રે,
 રાજ હંસલ ચંદ્ર કિશોર:
 કહાન કુંવરને નાવણુ દ્ધનનાં રે—

રાસેશ્વરી

ચાંદલાને

(ચાંદલી ત્હારા ખેતરમાં મહેં ઝીંઝવો વાગ્યો)

ચાંદની સહચર ચાંદલા !

આજ ઉગજે ંહેલો :

તારક ઝુમખાં ઝળાંઝળાં,

સંગે લાવજે ંહેલો—

આવજે ચંદ્ર ! ઉતાવળો,

રેલજે રસ રેલો :

તું વિષ્ણુ બાળુડો ખડાવરો,

આજ ઉગજે ંહેલો—

મહારો મનોરમ બાળુડો,

આજ રમણે ચડેલો :

કીર્તિ કોહીનૂર કાનુડો,

જીવ જીવને જડેલો—

ડોલર ડગલીઓ માંડશે,

આજ ખેલશે ખેલો :

પ્રેમલ પગલી પાડશે,

આજ ઉગજે ંહેલો—

લાલને લટકે રીઝજે,

આજ ઉગજે ંહેલો :

સોળ કળાઓ ખીલજે,

આજ ઉગજે ંહેલો—

રાસેશ્વરી

પંથ એના અજવાળને,
 આજ ઉગને ંહેલો:
 અમૃત આંખમાં ઢાળને,
 આજ ઉગને ંહેલો—
 નયનોમાં એજસ આંજને,
 આજ ઉગને ંહેલો:
 શ્રેય શિશુનું સાજને,
 આજ ઉગને ંહેલો—
 મોસાળામાં અપનાવને,
 એ તો લાણેને ત્હારો:
 અમૃતમંત્ર લણાવને,
 કૂળતારણ મ્હારો—
 લાવને, વીર ! વધામણાં,
 રૂઠા ગેંદ ને ગેડી:
 લેવાને લાવને વારણાં,
 ભલાં ભાભીને તેડી—

રામેશ્વરી

રૂડી રક્ષણે

(રાજ લીલાં માતી ને હીર રારિયું ને મળતો.)

દેવી ! રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી,
દયા દાખવી માડી ! દાડી દાડી રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

ઠરણે એવાતણુની રખેવાળી,
રાખી હીમખીમ ઉર રસમાળી રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

મહારાં પુલડાં દુધમલ્લ ગોરાં ગોરાં,
મહારે ખોળલે વહાલાં મ્હોર્યા રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

શીળા હૈયાના હાર ને તોરા,
એનાં મંગલ રાખણે મ્હોરાં રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

મહારો મ્હોડે જીવન બગીચો,
મ્હું તો હૈયાના હીરથી સીંચ્યો રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

જગ જનની તું, હું કુળમાતા,
બન માતા ! સદા સુખદાતા રે:
રૂડી રક્ષણે મહારી ફૂલવાડી—

રાસેધરી

ભાણેજડાં

(અકલી તકારા ખેતરમાં મહેં ઝીંઝવે વાગે)

વાડી ખીલી ફૂલ રોપલે,
જ્યાં ગુલાબના કયારા;
ગાતાં ગુલાબે ખુલ્ખુલે,
એવાં ભાણેજાં મહારાં:—
કંથના નયનની કૌમુદિ,
મહારાં નણુદલ ન્યારાં;
નણુદીની જીવન જ્યોત શા,
ભાણેજડાં મહારાં:—
ખાંધતાં અમ્મર રાખડી,
અલાખલા હરનારાં;
નણુદીના નેહધનગરા,
ભાણેજડાં મહારાં:—
ભાળતાં ભાવ ભખૂકતો,
ભલાં ગુણીઅલ ગોરાં;
નમ્ર, સરલ, સ્નેહ સોદાલાં,
ભાણેજડાં મહારાં:—
આંખડીથી અમી નીતરે,
હૈયે હર્ષ કુવારા;
મુખડે મોતીડાં મહોરતાં,
ભાણેજડાં મહારાં:—

રાસેશ્વરી

“મામા” “મામી” ઉચ્ચારતાં,
ઓછાં ઓછાં થનારાં;
વેણે વેણે ફૂલ ફેરતાં,
ભાણેજડાં મહારાં:—
આંગણાં અરધ્યાં, અમૃતે,
વરસે મેઘની ધારા;
આવતાં મલપતા મંદિરે,
ભાણેજડાં મહારાં:—
ઠંડાલે વધાવ્યાં ઠંડાલીઠાં,
સોના કળશ ઉતાર્યાં;
સ્થાપ્યા હેયાના હારડે,
ભાણેજડાં મહારાં:—

રાસેધરી

ટીલડી

(જાન લીલાં ગોતી ને હીર દોરિયું. ને મળતો.)

આકાશે લાલ ખાલ રવિરાજ રાજતા,
ત્રિભુવનને તેજ છોળે છાજતા રેઃ
ગોરાં લલાટે દીપે ગોરી ટીલડી—

ખીલી પોયછપી તળાવે અલબેલડી,
ખાળે અરધે ગુલાખી ગુલછડી રેઃ
ગોરાં લલાટે દીપે ગોરી ટીલડી—

હેમ કંકાવટીમાં કંકુ સોહાગના,
મહીં ઘૂંટયા ખરાસ અનુરાગના રેઃ
ગોરાં લલાટે દીપે ગોરી ટીલડી—

અંગુલિનાં અમૃત મેળવી બહાલમાં,
ચોડયો પ્રેમલચંદ્રક લાલમાં રેઃ
ગોરાં લલાટે દીપે ગોરી ટીલડી—

મુખડું નિહાળું સન્મુખ ધરી આરસી,
છખી ચાંદલે પ્રિયતમની વસી રેઃ
ગોરાં લલાટે દીપે ગોરી ટીલડી—

સામેચરી

વેણી

(જબ લીલાં માતી ને હીર દોરિયું. ને મળતો.)

મ્હારે આંગણિયે કેવડો ઉગિયો,

ધમકે ધમક ચોમેર રે:

મ્હારે આંગણિયે કેવડો ઉગિયો—

મ્હારે આંગણિયે ગુલાબ છોડવો,

ગોરાં ફૂલની લીલા દહેર રે:

મ્હારે આંગણિયે ગુલાબ છોડવો—

મ્હારે આંગણિયે ખીલ્યો બટમોગરો,

તારાકણિ શો ઉજાસ રે:

મ્હારે આંગણિયે ખીલ્યો બટમોગરો—

મ્હારે આંગણિયે ચંપો મ્હોરાય છે,

સોરાય મીઠી સુવાસ રે:

મ્હારે આંગણિયે ચંપો મ્હોરાય છે—

મ્હારે આંગણિયે માલતી મ્હેકતી,

બોરસરીની મીઠાશ રે:

મ્હારે આંગણિયે માલતી મ્હેકતી—

કેવડાની પાંદડીએ ગૂંથ્યાં મનમાનતાં,

ભાતભાતનાં રસકૂલ રે:

કેવડાની પાંદડીએ ગૂંથ્યાં રસકૂલડાં—

ચોહાવ વેણી સોહે અલબેલડી,

વેણી પર દિલડું ફૂલરે:

અંબોડલે સોહે વેણી અલબેલડી—

રાસેશ્વરી

રસમાલણીને

(બહે શુકન થાવ સારાં, આનંદ છે રે લોલ.)

સ્નેહવાદીની સુહાગી, રસમાલણી રે લોલ;
આજ વેણુ લઉં માગી, રસમાલણી રે લોલ—
આજ મંગળ ઘડી મહારે, રસમાલણી રે લોલ;
વધુ મંગળ કરવી તહારે, રસમાલણી રે લોલ—
વીણુ રૂપાળાં ફૂલો, રસમાલણી રે લોલ;
હાર ગૂંથજે અમૂલો, રસમાલણી રે લોલ—
ગૂંથ ગજરાનો ગોટો, રસમાલણી રે લોલ;
જગે જેનો નહિ જોટો, રસમાલણી રે લોલ—
લાવ ફૂલછાળ ંહેલી, રસમાલણી રે લોલ;
આવ સત્તવરે સાહેલી ! રસમાલણી રે લોલ—
ઘેર પિયુ પધારે આજ, મહારે, રસમાલણી રે લોલ;
સત્કારવા ફૂલના સત્કારે, રસમાલણી રે લોલ—

રાસેશરી

લીલવણી

(જાંખાં જોજરી તહારાં જાડવાં રે ને મળતા)

લીલુડા દ્રાક્ષના માંડવા રે,
લીલા સરિતાના તીરઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલાં પનિહારીનાં બેડલાં રે,
લીલે સેંધલે લીલાં ચીરઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલી મેંદિની પાંદડી રે,
લીલી લીલી તે નાગરવેલઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલા વેણીનાં પુલડાં રે,
લીલા હીર હોરે ગૃથેલઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલમ લીલી લીલોતરી રે,
લીલો ચંદ્રક લલાટે છેલઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલાં તે મહારાં આઠણાં રે,
લીલા નુપૂરના ઝણુકારઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

રાસેશ્વરી

લીલાં રસીલાં ઉર ઉજળાં રે,
લીલા હૈયા કેરા હારઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલી તે વનની વાટડી રે,
લીલાં પાદર ને સીમઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

લીલુડે છોગે પિયુ પેખતાં રે,
થાય હૈડાં ઠરીને હીમઃ
ટહુકે કલાધર મોરલા—

રાસેશરી

મેહુલા વરસે

(ભવસાગર ગાળે)

હામિની દમકે ને ટહુકે મોરલિયા,

અમૃત રસથી રસિયા રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

પિયુ બોલે ને દિલ મ્હાં ડાલે,

હીંચકું હર્ષ હીંડાળે રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

ઘેર ધુમ્મટ નલના ઘેર ગાળે,

પ્રિયતમ વેણુ વાળે રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

સતત સરે સરસર જલગરણી,

ઢાલમ ઢાલની સરણિ રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

ધરણ પ્રપુલ્લ ઝીલે રસસેરો,

આનંદ હિરમાં ઘણેરો રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

પોંખતાં સ્નેહ સુધારસ પારો,

સાર્થક સુજ જન્મારો રે:

મીઠા મેહુલા વરસે—

હૈરાય નીર

(કેને કેને ખારણે બોલે છે માર ને મળતો)

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર,
હૈરાય નીર ભરી મોતીડે તીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

સોળ શણગાર સજી પાણીડાં સંચરી,
મંદ મંદ વાયે મીઠો સમીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

હીર હીંદોણી, સોનલા બેડલું,
સોહાય કુલડે ગૂંથેલ શીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

બેડલું ભર્યું ન ભર્યું, કાંઠડે ડોલતા,
ભાખ્યા ડોલરિયા ગણદીના વીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

ભૂલી હું ભાન, ભૂલી પનઘટનાં પાણીડાં,
છોળે ભીંજણાં હીરનાં ચીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

હૈડું ન હાથ રહ્યું, પ્રેમના પ્રવાહે વહ્યું,
નિરખ્યા કંઈ પિયુ મુખની તસ્વીર:

ગંગાનાં ખડોળાં હૈરાય નીર—

રાસેશ્વરી

નેહલ નાવલિયો

(ફોરે કુલહાં રે, જેવ બાગ બગીચે)

આલે જેવા રે, તારા તરવર ચળકેઃ
તેજે એવા રે, નાથ આંખડી મલકે—
બરવા ગુલાબે રે, મીઠાં માધુર્ય વિકસેઃ
ઊર છાબે રે, કંથના સ્મિત વિલસે—
ખુલ્ખુલ બાગે રે, ગાતું મસ્ત સુરીતેઃ
બહાલો લાગે રે, બહાલમ પ્રણય સંગીતે—
શશિ નિરખી રે, ખીલે કુસુમ આનંદેઃ
હું તો હરખી રે, હાલું પિયુ મુખચંદ્રે—
ભવતરણિ રે, મહારો ખેલી બળિયો છેઃ
સ્વર્ગની સરણિ રે, નેહલ નાવલિયો છે—
રસિક દાંપત્યે રે, રહીએ રાજરાજ રાજઃ
આત્મ ઐક્યે રે, ખેલીએ જગબાજ—

રાસેધરી

મલકાતી આવે વાદળી

(છલકાતું આવે બેડહું-એ દાળ)

મલકાતી આવે વાદળી,
છલકાતું જીવન નીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—
બહુ ભાવ ભરી મીઠડલો રે રસઝરતી આવે વાદળી,
ભાતીંગળ ભીંજવે ચીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—
બહુ હસમુખ હર્ષ ભરેલી રે હરખાતી આવે વાદળી,
હરખાતા હૈયા હીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—
બહુ ઉર્મિ ભરી ઉજમાળી રે ઉભરાતી આવે વાદળી,
સોહાતા સ્નેહ સમીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—
બહુ ઉમંગ રંગે ઉજળી રે યનગનતી આવે વાદળી,
યનગનતા નણુદલ વીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—
સુર ગંગા શી સોહાગીરે દહેરાતી સરિતા સ્નેહની,
છલકાતાં જીવન તીર:

રે મલકાતી આવે વાદળી—

રાસેશ્વરી

ભીંજય ચુંદડી રે

(વા વાયા ને વાદળ ઉમડયાં રે—એ હાળ)

આભમાં વાદળ ફરતાં ફૂંદડી રે,
ગાળે મેહુલિયો ગંભીરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—
ટપટપ મોતી હાણી ટપકતા રે,
ઝરમર ઝરમર વરસે નીરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—
આછી ઘેરી ચમકે વીજળી રે,
આછા આછા વાય સમીરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—
ટહુકે કોયલ, ટહુકે મોરલા રે,
ટહુકે માનવ મનમંદિરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—
ડોલે દંપતિ દિલડાં દોહલડાં રે,
વિરહી મળવા થાય અધીરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—
મનોરમ વરસે રસ ધારાવડી રે,
હૈયા હીરલા નણ્ણલ વીરઃ
નવરંગ ભીંજય મહારી ચુંદડી રે—

સમ્બંધી

ઝાંકો

(એવા ઝાંકી ચુજસતે ઉતર્યા રે લોલ.)

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે,

મહારે અંતરે કાંઈ કાંઈ થાય:

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

મહારે હૈયું રહે નહિ હાથમાં રે,

ઉર મહારે ન ઝાલ્યું ઝલાય:

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

હું તો ભૂલી ઘરબાર, ભૂલી લાનને રે,

કશું તહારા વિના ન દેખાય:

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

એક તહારે જ ધ્યાન મનોમંદિરે રે,

જપમાળા તહારીજ જપાય:

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

પડે ચેન લગીર ન ચિત્તમાં રે,

મહારે હૈયું હરી ક્યાં જાય ?

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

બહાલા ! ઉતારણુહાર તું એકલો રે,

પ્રેમ અમૃત એક ઉપાય:

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

અલબેલા ! ઉતાવળો આવળે રે,

બહાલમ બહાણુ દિવસ કેમ જાય ?

દિલે ઝાંકો લાગ્યો તહારા સ્નેહનો રે—

રાસેશ્વરી

વિરહ

(મોર બોલે મધુરી રાત રે, નીંદરા નાવે રે—એ હાળ.)

મોર ગળકે મધુરી રાતે, વિરહ વેણુ વાગી રે;
તહારા ભણુકારા આવે ભલિભાતે, હું ગળકીને જાગી રે—
મોર ટહુકે ને દિલ ઉઘડકે, મનાવ્યું ન માને રે;
બળે કાળજી વિભેગને ભડકે, સમજતું ન સાને રે—
અયો શિયાળો શીત વરસાવી, હૈયાં હીખકાવી રે,
પળ્યો ઉનાળો લૂથી પીગળાવી, દિલડાં ફૂલાવી રે—
આવ્યો અષાઢીલો મહારાજ, ગગનને ગબાવી રે;
હીધા ધરણિને લીલેરા સાજ, રૂડેરા સબાવી રે—
મળ્યાં દૂર દૂરનાં વસનારાં, અલેદે ભાવ્યાં રે;
ભળ્યા નેત્રમાં નેત્રના સિતારા, વિયોગ વોળાવ્યા રે—
વીત્યા વાયદાને વીત્યા કોલ, વરધો પિયુ ! વીતી રે;
મ્હાં હૈયું તો હાલકલોલ, આવીજ બહાલા ! પ્રીતિ રે !—
મ્હાં ચિતડું ચીરાય પડે ચીરા, નેણે નીર ખૂટે રે;
હાવાં આવો નણુદલના વીરા, વિભેગ તો તૂટે રે—

સામેશરી

દીવડો

(જાણે સપનામાં એ ટોલતો કુંજર દેખ્યો જો.)

શગે બળે પ્રેમદીવડો ધરને ટોડલે રે,
ઓરડે ઓરડે ઉભાસ કે દીવડો શગે બળે રે:
આલા એની આલલિયે ઉડી અડતી રે,
ત્રણે ભૂવનમાં પ્રકાશ કે દીવડો શગે બળે રે—
પૂર્યા દીવેલ અમૃતનાં કાળજના કોડીએ રે,
હૈયાના હીરની વાટ કે દીવડો શગે બળે રે:
પધરાવી દીવડે ચાંદની ચાંદાની જોડલી રે,
સૂરજના ઝળહળ ઠાઠ કે દીવડો શગે બળે રે—
દીવડે નવલખ તારલા તગતગતા તેજે રે,
ટમકારે ઉભરે ઉઘાસ કે દીવડો શગે બળે રે:
રાતે ઝગે, ઝગે દિનદિન અંતર ગોખે રે,
ચિર જીવનના વિલાસ કે દીવડો શગે બળે રે—
દીવડે દેવોની મંગલ શુભાશિષ મલકે રે,
રમારમેશ અનુરાગ કે દીવડો શગે બળે રે:
દીવેટે અમરોની અરધે અમરતા અમોલી રે,
જગજગનનીના સોહાગ કે દીવડો શગે બળે રે—

સસેશ્વરી

સ્નેહીના સંભારણું

(વા વાયા ને વાઢળ ઉમદયાં રે—એ ઢાળ)

હળ હાલ્યાં ને વાઢળ ઉમદયાં રે,
કરે વીજલડી ચમકારઃ
હેયે ચમકે સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

માજે મેહુલો આલના ગોખથી રે,
કરે મોરલિયા ટહુકારઃ
હેયે ટહુકે સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

મન મોહે લલિત લીલોતરી રે,
સ્થળેસ્થળમાં નવા શણુગારઃ
હેયે સોહે સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

ધીમી ધારે મોતીડાં ટપકતાં રે,
ઝીલે ધરણિ અમી રસધારઃ
હેયે ઝરતાં સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

જળબિન્દુ અપાર નલ નીતરે રે,
ત્રૂઠયા આલ મણા ન લગારઃ
અઢળક ઢળતાં સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

છલ્યાં સરોવર, સાગર છલકિયા રે,
ઊરગંગામાં અપરંપારઃ
મીઠા છલકે સ્નેહીનાં સંભારણું રે—

રાસેશ્વરી

અઝ્ઝલિ

(રાજ લીલાં મોતી ને હીર હારિયું, ને મળતો)

સ્નેહના સાગરે મોતી ઉભરાય છે,

સાચાં ને પાણીદાર રે:

મોતીડે અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

સ્નેહના બાગમાં મનગમતાં ઝાડવાં,

ફૂલગોટા ઝમઝોકાર રે:

ફૂલડાંથી અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

સ્નેહના આલમાં તારલાની હારડી,

રૂડા એના ચમકાર રે:

તારલાથી અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

ચાંદની અમી ભરી ખીલે રંગમાં,

રૂપરૂપના અંબાર રે:

અમૃતથી અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

સ્નેહની કુઝમાં પંખી કલ્લોલતાં,

હરખભર્યા ટહુકાર રે:

ઉમળકે અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

સ્નેહમંદિરે રસદેવને વધાવું,

બહાલમોતીડે હેયા હાર રે:

મોતીડે અઝ્ઝલિ છલકી જાય છે—

હૃદયનાં હેત

(રઘુપતિ રામ હૃદયમાં રહે જો રે—એ ઠાળ)

હૃદયનાં હેત છે રઢિયાળાં રે:
 હેડે હેડાના મેળ રસાળા—ટેક
 વણ ખેલાવ્યે વાણીની ધારા રે,
 દિલે દિલ માંહી ધબકારા રે:
 એવાં હૈયાનાં ખેંચાણુ ન્યારાં—હૃદયનાં
 નેત્રે નેત્ર મળે અણુધાર્યા રે,
 જાગે હૈયે રસીલાં રૂપાળાં રે:
 સ્નેહ ચાંદનીનાં અજવાળાં—હૃદયનાં
 મીઠા ઉમળકા ઉભરાતા રે,
 મીઠા વાયરા પ્રેમળ વાતા રે:
 મીઠા પ્રીતિનાં ગીત ગવાતાં—હૃદયનાં
 મુખે મરકલડાં મલકાતાં રે,
 સ્મિત સરવરિયાં છલકાતાં રે:
 સ્નેહ મૂર્તિ સન્મુખ થાતાં—હૃદયનાં
 મળ્યાં મનડાં પછી શી ખામી રે,
 સ્નેહ જાડુની જુકિત જામી રે:
 રહે ત્યાં સુખ સતત વિરામી—હૃદયનાં
 સ્નેહી સ્મરણે અંતર રાચે રે,
 પ્રિય દર્શને અધિક ઉદ્ધાસે રે:
 હરખે થનગન થનગન નાચે—હૃદયનાં
 પ્રેમ પારસમણિ સંસારે રે,
 અમર વેલ એ તો લવચારે રે:
 સ્નેહ સંસારે સ્વર્ગ ઉતારે—હૃદયનાં

રાસેશ્વરી

પ્રીતિ

(રઘુપતિ રામ હૃદયમાં રહે જો રે—એ ઢાળ)

મળે મન ત્યાં જ મન મેળવીએ રે:
ભળતા દિલમાં દિલ ભેળવીએ—ટેક

મીઠો સાગર જ્યાં છલકાતો રે,
સ્નેહ ઉમળકે ઉભરાતો રે:
ઉર સરિતાનો સંગમ થાતો—મળે મન

ચંદ્ર ઉદયે ચાંદની ચમકે રે,
રવિ દર્શને પોયણી હરખે રે:
મોંઘા મિલને મનડાં મલકે—મળે મન

જ્યાં ઉરનાં આકર્ષણ મ્હોરે રે,
દિલડાનો દોર જ્યાં દોરે રે:
ત્યાં જ સ્નેહની ફેરમ ફેરે—મળે મન

ફડા માંડવે ઢળતી વેલી રે,
આંખે કોયલ રસ રહે રેલી રે:
પ્રીતિ પાત્રમાં પ્રીતિની હેલી—મળે મન

રાસેશ્વરી

પ્રેમદિક્ષા

(લ્યો લ્યો પાન બીડાં)

મીઠી મંદાકિનીને તીર, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
જ્યાં મોતીડે છોળાય નીર, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
ચૂમે ધરણિને ચાંદનીનાં ચીર, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
આલ મંડપની છાંયમાં રૂચિર, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
રવિ રાજના રૂડલાં રાજ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
ગાજે વાજે છે સ્નેહના સાજ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
માન સરવર હીલોળા ખાય, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
રાજહંસ પર વારી જાય, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
ખીલ્યા બાગબગીચા રસાળ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
સદા સહુને આપે ફૂલ થાળ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
ઠરે કોયલ મોર કલ્લોલ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
વાય વાયુ મીઠા અણુમોલ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—
જગ આંગણે જગાવી અહાલેક, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:
સાચો સોહાવો સ્નેહનો લેખ, લ્યો લ્યો પ્રેમદિક્ષા:—

સમૈશરી

વીરને પારણે

કેયલ ટહુકે રે, વીર મહારાને પારણે;
ધુધરી ધમકે રે, વીર મહારાને પારણે—

તારલા ટમકે રે, વીર મહારાને પારણે;
ચાંદની ચમકે રે, વીર મહારાને પારણે—

ખુલખુલ બોલે રે, વીર મહારાને પારણે;
મોરલા ડોલે રે, વીર મહારાને પારણે—

કુલડાં ફેરે રે, વીર મહારાને પારણે;
બગીચો મહોરે રે, વીર મહારાને પારણે—

વાયુ હોંચાળે રે, વીર મહારાને પારણે;
ચામર ઢાળે રે, વીર મહારાને પારણે—

નીંદરડી આવે રે, વીર મહારાને પારણે;
ખોળલે ખેલાવે રે, વીર મહારાને પારણે—

નેણલાં નમાવે રે, વીર મહારાને પારણે;
અમી વરસાવે રે, વીર મહારાને પારણે—

સસેધરી

હાલરકું

કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર,
ચાંદનીને ખોળલે પોઢે ચકોરઃ
કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર—

હેમ હીંડોળે હીંચકાની છોળ,
પોઢે નિરાંતે નવલકિશોરઃ
કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર—

હીંચકે હીંચકે ફૂલની ફેર,
ખેંચે જગદંબા હીરનો દોરઃ
કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર—

નવલો બાલુડો, નવલું પારણું,
ખોયું અતલસનું નવું નકોરઃ
કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર—

ત્રિભુવનપાળ સમા પોઢે લહેરખડા,
સુરજ શા જગશે પ્રભાત પહોરઃ
કુલડાંને ઝૂલે ઝૂલે છે મોર—

રાસેશ્વરી

હાલરડું

(માતા જશોદા જૂલાવે પુત્ર પારણે રે.)

માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે,
સોના પારણિયે બાંધ્યા છે હીરના દોરઃ
માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે—

મીઠાં હાલરડાં તો બાણે વાગે વાંસળી રે,
મીઠી નીંદર માણે મનડા કેરો મોરઃ
માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે—

આણે ચાંદરણાં ચળકે છે રૂડા તેજમાં રે,
સોહો પારણિયે અદકો રઘુકુળ કિશોરઃ
માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે—

ઉગ્યો ચાંદલિયો, મન મોહાવે છે ચાંદની રે,
એવો પારણિયે પોઢે છે ચિતનો ચોરઃ
માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે—

શીળી ઉંઘડલીમાં વીતી જાશે રાતડી રે,
ઠંડેલો ઉઠશે રાઘવ પ્રભાત કેરે ખોરઃ
માતા કૌશલ્યા જૂલાવે રઘુવીર રામને રે—

સસેચરી

હાલરકું

(હાં હાંચોળું ને હાં હાં કશં તમે પોઢાને.)

ચાંદાએ ચોક સમારીઓ પ્રિય ! પોઢાને;
કાંઈ ઉબળ્યા અંતર ગોખ, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
વાયુ ફરે છે ફૂદડી પ્રિય ! પોઢાને;
સોહે રૂડલો ચાંદનીનો ચોક, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
પારણિયું થનગન નાચતું પ્રિય ! પોઢાને;
મીઠી ગોઠડીની તાલાવેલ, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
જોયું વિલોકે વાટડી પ્રિય ! પોઢાને;
ઠ્યારે પોઢણ કરે અલખેલ, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
ઠેચલ માશી ટોકા કરે પ્રિય ! પોઢાને;
હવે સુવો છબીલા છેલ ! પ્રિયતમ ! પોઢાને—
ફેરમ ફેરે ફૂલ રોપલા પ્રિય ! પોઢાને;
મ્હોરે મ્હોરે તે મોગરવેલ, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
ઝેલ ખેલ મૂકે મીઠડા ! પ્રિય ! પોઢાને;
માણો લહેરખડા ! નીંદર લહેર, પ્રિયતમ ! પોઢાને—
ખડલાગી ખાવન ખેટડા ! પ્રિય ! પોઢાને;
પામો માંધી મહેષની મ્હેર, પ્રિયતમ ! પોઢાને—

સસેધરી

હાલરકું

(એવા ગાંધી ગુજરાતે ઉતર્યા રે.)

સાવ સોનાનું ભાઈનું પારણું રે,
એનાં શું શું વખાણું શણગાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
મોરવાયે મરાળની જોડલી રે,
એ તો સાચાં મોતી ચરનાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
ચાર પાયે તે ચાર ચાર મોરલા રે,
એ તો સોળ કળા કરનાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
આંકડીએ કોયલડી કલ્લોલતી રે,
રૂડી વસંત વધાઈ દેનાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
જેઉ બાબુએ શશિ સૂર્ય રાજતારે,
અંધારીઆં ઉજળણુહાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
આસપાસે વાગ્યો બટમોગરો રે,
મીઠી સુવાસ પાથરનાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
કીનખાખનાં ખોયાં ખૂળી ભર્યા રે,
કોરે મોરે હીરાના હાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—
હીર દોરડા રમેહ ગાંઠ શોભતી રે,
જશોદાના જૂલાવું કુમાર:
વીર બહાલાનાં પારણે પોઢણું રે—

સસેધરી હાલરડું

સુખડને પારણે, બહાલ વધારણે,
 બાળ હુલાવી, હાલાં હુલામણે:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 ધુધરીઆળું ઘોડીયું ધમકે ઘેરે,
 ફંગોળે લહેરે ચંદનની લહેરે:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 લાલને પારણું ઝુમ્મર ઝુમખાં,
 ફરરર ફરકે ફૂલનાં ફુમકાં:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 પ્રાણને પારણે મોતીની માળા,
 કહાનની કીકીમાં તેજ રઢીઆળાં:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 મોરલા ટહુકે ને કોયલ બોલે,
 મહારા ખુલ્ખુલની આવે ન તોલે:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 સ્નેહની કુમળનો સાચો ફિરસ્તો,
 દૂધમલિયો મહારો હમેશ હસતો:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 ખમા ખમા કંઠે દાડી દાડી,
 ફરતી અંબાની આડી વાડી:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 નવસં નવાળું હાલરડાં મોઢે,
 લહેકે લલકારે, બાલુડો પોઢે:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—
 નેન ઢળે નહાનલાં, નીંદર પધારે,
 ચાંદાની ચોકી ઉઠાડશું રહવારે:
 હીંચાળું હૈયાના હીરને—

રાસેશ્વરી

હાલરડું

(હીયઃ)

ચાંદાએ ચાંદનીનાં મોકલ્યાં વધામણાં,
ચળકયા આકાશે ચાંદરણાં રેઃ
નિદ્રા નેહાળ અમી પુલડાં ઉડાડતી,
ઉભી ખખડાવતી ખારણાં રે—

આવી રૂપેરી ઓઢણાં ઓઢાડતી,
રજની રૂપાળી જગઆંગણે રેઃ
રમણે ચડેલ મહારા ચિત્તના ચક્રારને,
પોઢાડું કંચન પારણે રે—

મશરૂં ખોયું ઉજળું હ્રદ શું,
તારક મઢયા એના કાંગરા રેઃ
હાલે હુલાવું, ઝૂલે ઝલાવું,
કુંવર મહારા કહ્યાગરા રે—

પોઢયા પ્રિયતમ પોયણી શી આંખડી,
ખીડાઈ નીંદરની સોડમાં રેઃ
અમૃત મીઠડાં બોલડાં બોલતાં
જગશે વીર પરોઢમાં રે—

રાસેધરી

હાલરકું

(જલા રહેા તો કહું એક વાતડી બિહારીલાલ !)

તહમે પચરંગી પારણે પોઢોજ છખીલા છેલ !
તહમે રેશમી પામરી ઓઢોજ છખીલા છેલ !—
ચીકી પાઠવી કૌમુદિ રાણીએ છખીલા છેલ !
હાવાં નીંદર મીઠડી માણીએ છખીલા છેલ !—
આંદા મામાએ સંદેશે કીધલો છખીલા છેલ !
ભરી અમૃત કટોરો દીધલો છખીલા છેલ !—
શીળી સોરમ સમર્પી કૂલવાડીએ છખીલા છેલ !
હાલાં ગાતી કોયલ આંખાઝાડીએ છખીલા છેલ !—
મહેં તો આંજ અમરાંજને આંખડી છખીલા છેલ !
કાંડે બાંધી જગદંબાની રાખડી છખીલા છેલ !—
કરો નિદ્રા નિશ્ચિંત ભલિભાતમાં છખીલા છેલ !
બહાલ મોતીડે વધાવશું પ્રભાતમાં છખીલા છેલ !—

રાજેશ્વરી

હાલરકું

(રાજ લીલાં મોતી ને હીર હારિયું ને મળતા.)

હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે,
એની મીટે નવાણું લખ ડૂલે રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
ગોરવણે મોહાય ખુલ્ખુલે,
-હાની હંતુડીએ રાજહંસ ભૂલે રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
મીઠા મરકલડે ચાંદની ચોભીલી,
ગોરા ગાલે અમરવેલ ખીલી રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
પાય પાનીએ કુંકુમ મહેકે,
લાજે મોરલા લાલના હૈકે રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
કાલાં કહેણુલે કાયલ ફૂજે,
સ્નેહસંગીતે ચિત્તચોક ગુજે રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
કેષ વાંકડા ને ફાંકડી સેંથી,
પોઠે પારણે લાડમાં મળેથી રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--
વીર અંગુલિએ અરધે અંગુઠી,
ઉર અંધિમાં રાખું રોજ ગૂંથી રે:
હૈરખડા લાલ જૂલે હૈયાના જૂલે--

રાસેધરી

હાલરડું

લીલા જરમર વરસે મેહ, કે લીંબે મહારી મુઠડિયાં)

ખીલ્યાં ચાંદનીનાં રાજ રણિયાત,
કે પોઠે મહારો દૂધમલિયોઃ
મરક મરકે અજવાળી રાત,
કે પોઠે મહારો ફૂલફૂલિયો—

સીસમનું પારણિયું સોનલે મઢેલું,
ચળકે માણુ ચળકારા રેઃ
હસતા મોરલિયા બેસાડયા બારણે,
ટહુકે ટેહુક ટહુકારાઃ

કે પોઠે મહારો દૂધમલિયો—
ખાસું મળનું ખોયું અતલસનું,
કોરેમોરે મોતીડાની માળા રેઃ
હીંચકે હીંચકે ઘુઘરી ધમકે,
મલકે લાલ લટકાળાઃ

કે પોઠે મહારો ફૂલફૂલિયો—
આલલિયે ટમટમ તારલિયા ટમકે,
ચાંદલો રૂપેરી ડોલે રેઃ
બાગનાં પુલડાં ફોરમ ફોરતાં,
બુલબુલ ગુલાબે બોલેઃ

કે પોઠે મહારો દૂધમલિયો—
વાયુનો વીંઝણો ફરરર ફરકે,
આંખડલી ઉઘે મીંચાણી રેઃ
લહેરખડો પોઠે નિદ્રાને ખોળલે,
રક્ષે તે રજની રાણીઃ

કે પોઠે મહારો ફૂલફૂલિયો—

સાસેશરી

ગુજરાતણુ ખહેનને

(મારગ મૂકાને કહાન કહું છું ક્યારની રે લોલ.)

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ,
ગુર્જરી બગીચે અમરવેલ ખીલજો જો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

જગત દિનદિન કળા કૌશલ્યમાં વધે રે લોલ,
સુંદરી સમાજ ઉન્નત હો બધે જો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

સ્થાન જો તહમાફ માન લર્થુ પામવા રે લોલ,
એકરાગ થાઓ અવદશા ઉથામવા જો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

કેળવાઈ કેળવો સદન ને સમાજને રે લોલ,
ખોટી રૂઢિની છોડો ખોટી લાજને જો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

ખોજો ખેલતી ગુલાબગરવી સંતતિ રે લોલ,
લરો રૂડા સંસ્કારે બાળની મતિજો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

અન્નપૂર્ણા ગૃહરાણી ધર આધાર છે રે લોલ,
ઘોડિયું ધમકાવનાર દેશ તારનાર છે જો:

ગુણી ગુજરાતણુ ખહેન ! ગુણુ ઝીલજો રે લોલ—

રાસેશ્વરી

રાજરાજેશ્વરો ચે તમ ઉછંગમાં રે લોલ,
 શૂદ્યા દેવો તમ અંકમાં ઉમંગમાં ને:
 ગુણી ગુજરાતણુ પહેન ! ગુણુ ઝીલને રે લોલ—

માન સરવરની છો રાજહંસીઓ રે લોલ,
 જગદંબાની છોજ તહમે અંશીઓ ને:
 ગુણી ગુજરાતણુ પહેન ! ગુણુ ઝીલને રે લોલ—

અમી મેઘ મગ્નુ નીતરો સોહાગમાં રે લોલ,
 પુષ્પ પુષ્પ મૃદુલ પ્રગટો જીવન બાગમાં ને:
 ગુણી ગુજરાતણુ પહેન ! ગુણુ ઝીલને રે લોલ—

હીપો દેવીઓ સદૈવ ગૃહમંદિરની રે લોલ,
 ગ્રહો લલક લાવ લેટ ધર્મ વીરની ને:
 ગુણી ગુજરાતણુ પહેન ! ગુણુ ઝીલને રે લોલ—

—બહાર પડી ચૂક્યાં છે—

રાસમણિ—“રાસેશ્વરી”ના રાસ લઘને ગમ્યા હોય તો એવા જ મીઠા મીઠા રાસનો પ્રથમ સંગ્રહ “રાસમણિ” જનરે મંગાવી લ્યો. મુખ્ય છઠ્ઠાકામાં, વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં, વડોદરા ઇત્યાદિ રાજસ્થાનોમાં ધનામ લાયઝેરી માટે મંજુર થયેલ છે. કિંમત ૦—૮—૦

શ્રીભગવત્ સ્મરણ—સરલ ભાષામાં લખાયેલી શાળાપયોગી ખાલ પ્રાર્થનાઓ.

નીતિ પાઠમાળા—ખાલકો સદાચારી થાય, એ ઉદ્દેશને લક્ષમાં રાખી લખાયેલી વાર્તાઓ. કિંમત ૦—૪—૦

લખો:—

શુકસેલર: એચર મેધજી	}	ચંદ્રકાન્ત મંગળજી એકા
એન્ડ સન્સ		રાજા માવજીના મકાનમાં
પરા બખર, રાજકોટ.		રાજકોટ. (સદર)

—હવે પછી પ્રકાશિત થશે—

સંવાદિકા—શાળા પાઠશાળામાં ભજવવા યોગ્ય સુંદર સંવાદો.

કુલડાં—ખાલકો હોસે હોસે માય એવાં મધુરાં ખાલકાળ્યો.

લાઇ જહેનની વાતો—એક એકથી ચડીઆતી ખાલ વાર્તાઓ.

ત્રણ જણની વાતો—ખાલકો વાંચતાં વાંચતાં આનંદ પામે એવી વાતો.

મી ભગવત્ સ્મરણ—લાખોની સંખ્યામાંથી વીણી ચુંટી પસંદ કરેલા ભગવદ્ ભક્તિના સંસ્કૃત શ્લોકો સરલ ગુજરાતી અર્થ સહિત.

